

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 6/22
Møtedato: 01.02.2022
Journalnummer: 2022/1550

ORIENTERING OM NY TOSENSORORDNING

I studieutvalget sitt møte den 18.01.2022 ble det lagt fram en drøftelsessak om ny tosensorordning. SU uttaler:

SU har diskutert saken selv om regjeringen den 14.01.2022 fremsatte forslag om å utsette innføringen av kravet til to sensorer på alle eksamener med bokstavkarakterer. Dette ble offentliggjort etter sakspapirene var sendt ut. Behandlingen i SU ble imidlertid tilpasset den omstendighet at fakultetet nå ikke vil innføre en tosensorordning fra høsten av, og ber om å få seg forelagt saken på nytt hvis og når det innføres et krav til to sensorer.

I en eventuell tosensorordning anbefaler SU at en form for nivåkontroll videreføres, men at den bør nedskaleres. Dagens ordning er svært arbeidskrevende for den emneansvarlige.

Det anbefales kompensere for en nedskalert nivåkontroll ved å innføre digitale sensormøter.

SU anbefaler at de emneansvarlige kobles tettere på prosessen med å rekruttere sensorer til det pågjeldende emne. Den emneansvarlige har de beste faglige forutsetninger for dette. Spørsmålet må imidlertid sees i sammenheng med antall undervisningstimer som den emneansvarlige godskrives med – merarbeid knyttet til sensorkorpset må ledsages av økt uttelling i undervisningsregnskapet.

I forbindelse med rekruttering av sensorer er det en utfordring at dagens løsning innebærer at sensor må se seg villig til å sensurere både obligatoriske kursoppgaver og eksamensbesvarelser. SU anbefaler likevel å videreføre ordningen da erfaringen fra administrering av sensuren tilsier at det er vanskelig å rekruttere tilstrekkelig antall sensorer til å vurdere og kommentere obligatoriske kursoppgaver. Som ledd i implementeringen av den nye studieordningen må det likevel vurderes om det er mulig å finne andre måter å rekruttere oppgaverettere på.

Saken ble diskutert med utgangspunkt i følgende saksnotat:

Ny tosensorordning

Stortinget har vedtatt endringer i Universitets- og høyskoleloven (Uhl), herunder av § 3-9 andre ledd som med virkning fra 1.8.2022 skal lyde:

(2) Styret oppnevner sensor ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering når resultatet inngår på vitnemålet eller innregnes i karakter for vedkommende studium. Det skal være minst to sensorer, hvorav minst én ekstern, ved bedømmelse av kandidatenes selvstendige arbeid i høyere grad. Det skal være minst to sensorer ved alle vurderinger der det brukes gradert karakterskala A til F. Minst én av sensorene skal være uten

tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor. Det skal utarbeides skriftlig sensorveiledning til alle eksamener.

Dette betyr i praksis at det fra høsten av (gjen-)innføres en «tosensorordning», hvor det blir et krav om to sensorer ved alle vurderinger med karakter A-F. Det er redegjort nærmere for dette i fakultetsstyresak 42/21 (vedlegg 1) og Utdanningsutvalgets sak 64/21 (vedlegg 2), som det viktig at også det nye Studieutvalget er kjent med.

Lovens krav til to sensorer kan oppfylles på flere ulike måter, og det er derfor ønskelig at Studieutvalget drøfter ulike modeller før saken legges frem for fakultetsstyret. Lovendringen reiser også noen tolknings spørsmål som vil bli kort omtalt i det følgende.

Kravet til at en av sensorene skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor

I notat av 15.11.2021 til studieavdelingen ved UiB kom fakultetet med innspill til hvordan kravet til at en av sensorene skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor bør forstås:

På juridisk fakultet er det ønskelig at ny § 3-9, andre ledd tolkes minst mulig restriktivt, da det er en utfordring for fakultetet å finne nok sensorer. I selve bestemmelsen er det anført at «*minst en av sensorene skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor*». Det oppstår derfor et spørsmål om hvorvidt f.eks. en vitenskapelig ansatt som er tilknyttet utdanningens første studieår kan være sensor på et tredjeårsemne. Fakultetet forstår forarbeidene slik at dette er mulig.

I [Prop 111 L](#) s. 48 (2020-2021) er det anført:

Departementet foreslår derfor innført et krav om to sensorer ved alle eksamener der vurderingsuttrykket er gradert med skalaen A til F. Selv om begge sensorene kan være ansatt ved den samme institusjonen, mener departementet det er viktig at institusjonene legger vekt på å finne minst en sensor som har en mest mulig uavhengig rolle overfor de studentene vedkommende skal være sensor for.

Fakultetet forstår bestemmelsens ordlyd slik at det *ikke* er et krav at en av sensorene er ekstern i den forstand at vedkommende ikke er ansatt ved fakultetet. Formuleringen i ny § 3-9 annet ledd «*uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor*» forstås slik at det kan være tale om en sensor med tilknytning til fakultetet, men som f.eks. ikke har vært involvert i planlegging og gjennomføring av emnet, herunder undervisning av studentene.

Den praktiske betydningen av kravet om minst en sensor uten tilknytning til det aktuelle emnet bør ikke overdrives. Av ressursmessige årsaker er fakultetet henvist til å bruke et stort antall eksterne sensorer, og i praksis vil nok ofte begge sensorene oppfylle uavhengighetskravet i loven. For enkelte spesialemner kan dette stille seg annerledes. Her kan en streng fortolkning av lovens krav til en sensor uten tilknytning til det aktuelle emnet gjøre at man ender opp med mindre kompetente sensorer enn det man har i dag. Kravet til minst en uavhengig sensor vil imidlertid også kunne skape problemer for muligheten til å opprettholde en form for nivåkontroll uten å ende opp med 3 sensorer på oppgavene som sendes til nivåkontroll, se nærmere nedenfor.

Tosensorordningens nærmere innhold

Hverken lovteksten eller forarbeidene sier noe nærmere om hva en tosensorordning konkret innebærer, ut over at det rimeligvis må være to sensorer som sammen skal fastsette karakteren på den aktuelle eksamenen.

Loven kan ikke forstås slik at de to sensorene skal foreta hver sin uavhengige vurdering, for først deretter å sammenholde dem og fastsette en endelig karakter. En ordning hvor en sensor sensurerer i første hånd, og sensor nr. 2 deretter vurderer om hen er enig i sensor nr. 1s vurdering, vil oppfylle lovens krav. Dette åpner for løsninger hvor de to sensorene ikke trenger å diskutere noen andre oppgaver enn de hvor sensor nr. 2 ikke finner å kunne slutte seg til sensor nr. 1s vurdering, noe som opplagt vil være arbeidsbesparende. En praktisk løsning vil være at de to sensorene deler kommisjonen mellom seg, slik at de leser halvparten av besvarelsene i første hånd og resten i andre hånd. Det er ikke opplagt at sensor nr. 2 i en slik modell trenger like langt tid for å vurdere en besvarelse som sensor nr. 1, men samtidig ikke helt lett å avgjøre hvor mye tid som kreves for en reell kontroll med sensor nr. 1.

Merkostnadene knyttet til tosensorordningen, som fakultetet foreløpig har anslått til om lag 3 millioner kroner i året (vedlegg 1), reiser spørsmål om fakultetet har råd til å videreføre dagens nivåkontroll. En ordning med to sensorer, men ingen nivåkontroll på tvers av kommisjonene, fremstår imidlertid som en *dårligere* sensorordning enn den vi har i dag. Med en slik løsning er det opplagt fare for at det vil oppstå forskjeller mellom kommisjonene, og så lenge klagesensuren er «blind» vil heller ikke den på noen meningsfull måte kunne bidra til lik sensur. Samtidig har fakultetet ikke økonomi til å opprettholde dagens omfattende og ressurskrevende nivåkontroll på toppen av en ordning med to sensorer.

En mulig løsning på dette dilemmaet er en variant hvor nivåkontrolløren overtar rollen som sensor nr. 2 for de oppgavene som går til nivåkontroll, slik at disse oppgavene ikke deretter også vurderes av den andre sensoren i kommisjonen. Dette er teknisk utfordrende, all den tid det ikke kan være mer enn to endelige sensorer for en kommisjon. Et alternativ er at emneansvarlig gjennomfører nivåkontroll av noen tilfeldige besvarelser i hver kommisjon.

Med en dobling av antall sensorer, er det uansett klart at antall besvarelser som hver sensor kan sende til nivåkontroll må reduseres med minst halvparten om ikke de emneansvarliges arbeidsbelastning skal øke. Jobben som nivåkontrollør er svært arbeidskrevende og preget av betydelig tidspress, og en økning av antall besvarelser som skal kontrolleres er ikke praktisk gjennomførbart.

Et alternativ er en løsning med digitale sensormøter, men det er ikke gitt at dette vil sikre samme nivålikhet mellom kommisjonene som det vi sikrer gjennom konkrete tilbakemeldinger fra den emneansvarlige på utvalgte besvarelser.

Det er også et alternativ å kombinere en nedskalert nivåkontroll og sensormøter.

En annen løsning som i hvert fall vil sikre en viss nivåkontroll, er en løsning hvor kommisjonene overlapper, slik at hver sensor sensurerer med minst to andre sensorer. Også dette vil kunne være administrativt utfordrende, og det vil kunne øke risikoen for at sensuren ikke blir klar innen lovens frister.

Mht. sammensetningen av kommisjonene, er det opplagt ønskelig å sette sammen sensorpar bestående av en rutinert og en ny sensor, i den grad det er mulig.

Økonomiske konsekvenser

I fakultetsstyresak 42/21 (vedlegg 1) fikk fakultetsstyret forelagt et estimat på hvor høye merkostnadene med innføring av tosensorordningen ville kunne bli. Fakultetets forsikte anslag er minst 3 millioner kroner i årlige merkostnader. Om dette faktisk blir resultatet, avhenger imidlertid av hva slags tosensorordning fakultetet vil innføre, jf. ovenfor. Kostnadene vil også påvirkes av andre faktorer, som sensorenes honorarer, antall eksamener som vurderes med bestått/ikke bestått fremfor bokstavkarakterer, klagetallene, studentenes gjentaksmuligheter mv.

Rekruttering av sensorer

Med et doblet behov for sensorer fra 1.8.2022, må fakultetet rekruttere flere sensorer. Selv med totalt sett mer enn 250 navn på dagens sensorliste er det ofte utfordrende å skaffe nok sensorer.

Erfaringer med administrering av klagesensuren tilsier at det generelt er en utfordring å få tak i tilstrekkelig antall sensorer samt at det er press på især de erfarne sensorer. Studieseksjonen legger til rette for at den/de emneansvarlige kan legge føringer for hvilke sensorer som skal delta i sensuren, men det er ikke alltid disse ønskene kan oppfylles. De emneansvarlige ønsker ofte å bruke de samme sensorene, f.eks. var det i H-21 en sensor som deltok i sensuren på både 1., 2., og 3., studieår. I tillegg var det fem emneansvarlig som ønsket å bruke denne sensor som klagesensor på kontinuasjonseksamen. Til en ordinær eksamen H-21 ble nærmere 40 personer på sensorlisten forespurt før man hadde de nødvendige 9 sensorene på plass.

Slik sensorutvalget fungerer nå, sender studieårsansvarlig først en liste til emneansvarlig over hvilke sensorer som har sagt seg villige til å delta i sensur av det aktuelle emnet. Når emneansvarlig har gitt sine prioriteringer, sender studieårsansvarlig forespørsler til disse. Dersom noen sensorer sier nei til oppdraget, formidles dette til emneansvarlig, slik at hen kan komme med ytterligere prioriteringer

Sensorene i sensorregisteret er alle formelt godkjent til å sensurere i alle emner ved Det juridiske fakultet. Godkjenningen foretas av studiedekanen. Sensorregisteret per 22.9.2021 ble lagt fram for studieutvalget på møte den 2.11.2021. Ordningen med generell godkjennelse er et svakhetspunkt i fakultetets sensurordning. Emnespesifikke sensorlister har tidvis vært drøftet, men det vil innebære en hel del administrativt merarbeid. Det vil også kunne forsterke mangelen på sensorer innen visse emner dersom sensorer som er godt kvalifisert til å sensurere på flere emner ender opp med å bare melde seg til tjeneste på noen få utvalgte emner som de har særlig interesse for.

Opplæring av nye sensorer

Det er viktig å sikre at nye sensorer får tilstrekkelig med opplæring og oppfølging, slik at de kan utføre sine oppdrag i henhold til gjeldende retningslinjer og slik de emneansvarlige ønsker.

Merknader fra dekan og fakultetsdirektør

Historisk har sensurordningen ved fakultetet vært omfattende, og under tidligere ordninger var det vanlig med både tre og fire sensorer på hver besvarelse (det siste gjaldt gamle siste avdeling). I 2004 (styresak 52/04) gikk fakultetet over til enesensorordning på de tre første studieårene kombinert med en styrket nivåkontroll, og siden har dette vært ordningen på alle studieår. Unntaket er avsluttende skriftlig arbeid (masteroppgave), hvor loven setter et krav om to sensorer, jf.

universitets- og høyskoleloven § 3-9(2). De juridiske fakultetene i Oslo og Tromsø har aldri gått over til en enesensorordning.

Det er nå avklart at [Kunnskapsdepartementet](#) vil utsette lovendringen som stiller krav om to sensorer ved alle eksamener med bokstavkarakter. I denne omgang er det altså ikke aktuelt å implementere ordningen, men det er naturlig at styret får en orientering. Dekan og direktør vil komme tilbake til saken når vi har fått oppsummert erfaringene med obligasjonsrettsemet, hvor styret i sak 21/21 vedtok en prøveordning med to sensorer. Da vil vi ventelig også ha fått mer informasjon om saksgangen i Kunnskapsdepartementet.

Saken legges fram for fakultetsstyret til orientering og eventuell drøftelse.

Vedlegg:

1. Fakultetsstyresak 42/21: Orienteringssak om lovfesting av tvungen to-sensorordning
2. [Sak 64/21 i utdanningsutvalgets møte nr. 8](#)
3. Vedlegg 21/21

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

19.01.2022
ANNNI

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 42/21
Møtedato: 15.06.2021
Journalnummer: 2021/203

Lovfesting av tvungen to-sensorordning

---

1. Innledning

Aune-utvalget fremmet i NOU 2020: 3 *Ny lov om universiteter og høyskoler* flere forslag til endringer av universitets- og høyskolelovens bestemmelser om sensur og klage. Utvalget foreslo å fjerne dagens blinde klagesensur, og at det skulle innføres et krav om to sensorer på alle karaktergivende eksamener. Kunnskapsdepartementet ønsket ikke å fremme forslaget om å ta bort blind klagesensur, men valgte å fremme forslaget om å gå over til tvungen to-sensorordning.¹ Departementet foreslo følgende endring av uhl. § 3-9 andre ledd, hvor det kursiverte er ny tekst:

«Styret oppnevner sensor ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering når resultatet inngår på vitnemålet eller innregnes i karakter for vedkommende studium. Det skal være minst to sensorer, hvorav minst én ekstern, ved bedømmelse av kandidatens selvstendige arbeid i høyere grad. *Det skal være minst to sensorer ved alle vurderinger der det brukes gradert karakterskala A til F. Minst én av sensorene skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor.* Det skal utarbeides skriftlig sensorveiledning til alle eksamener.»

Etter forslaget skal det være to sensorer for alle eksamener, både ordinær eksamen og kunteksamen, uansett hvilket studieår eksamen er på og uansett om emnet er stort eller lite. Kort sagt: det må være to sensorer så lenge det skal settes karakter. I stortingskomiteen stilte samtlige partier seg bak forslaget om å innføre tvungen to-sensorordning.² Lovforslaget ble vedtatt av Stortinget 27. mai, og det er ikke gitt bevilgninger for å dekke inn de ekstra kostnadene.

Departementet foreslo at institusjonene skal innføre tvungen to-sensordning uten at det følger med ressurser for å dekke de ekstra kostnadene. I proposisjonen heter det at institusjonene skal kunne dekke inn kostnadene med å gjøre «omprioriteringer».³ I stortingskomiteen stilte regjeringspartiene seg bak dette, mens det fra opposisjonen kom flere merknader dels om dekning av kostnader ved to sensorer og dels om finansiering av sektoren mer generelt. Medlemmene fra FrP var kritiske til at regjeringen pålegger institusjonene nye oppgaver uten finansiering, mens medlemmene fra Ap, Sp og

---

¹ Prop. 111 L (2020-2021) *Endringer i universitets- og høyskoleloven, utdanningsstøtteleven, fagskoleloven og yrkeskvalifikasjonsloven mv. (samleproposisjon)*, s. 14-15 og 46-49.

² Innst. 517 L (2020-2021), *Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Endringer i universitets- og høyskoleloven, utdanningsstøtteleven, fagskoleloven og yrkeskvalifikasjonsloven mv. (samleproposisjon)*, s. 5.

³ Prop. 111 L (2020-2021) s. 168.

SV var kritiske til å innføre en slik endring samtidig som regjeringen vil videreføre de årvisse ABE-kuttene.⁴

I denne saken vil vi ikke fremme konkrete forslag til omprioriteringer for å dekke inn de ekstra kostnadene ved å innføre to sensorer ved vårt fakultet, men vi legger frem en beregning av de merkostnadene som vil komme. Det er vanskelig å angi et bestemt tidsperspektiv for denne beregningen, noe som skyldes at endringsloven «gjelder fra tid Kongen bestemmer», og i endringsloven heter det også at «[d]e ulike bestemmelsene kan settes i kraft til forskjellig tid.» Fakultetet må imidlertid vært forberedt på at kravet om to sensorer kan bli gjennomført innen relativt kort tid, og sannsynlige ikrafttredelsestidspunkt kan være 1. januar 2022 eller 1. juli 2022.

I beregningen av merkostnadene skal vi selvsagt bare se på de eksamener og de vurderinger der den tvungne to-sensorordningen medfører en reell endring. Det betyr at vi må vurdere alle eksamener, men med disse modifikasjonene:

- Det vil fortsatt være én sensor på eksamener med bestått/ikke-bestått
- Vi har allerede to sensorer ved klagesensur
- Vi har allerede to sensorer på masteroppgaver

Vi har ikke finberegnet kostnadene ved å innføre to sensorer, men har gjort et grovt anslag. Vi har valgt å ta utgangspunkt i historiske tall for antall studenter som har tatt henholdsvis ordinær eksamen og konteeksamen i løpet av de siste to eller tre studieår. En noe kompliserende faktor i beregningen er at sensursatsene ikke er helt de samme for alle emner, men de er slik:

- Hjemmeeksamen: 1,5 timer
- Skoleeksamen (sal eller hjemme) 1. – 3. studieår: 1 t
- Skoleeksamen (sal eller hjemme) 4. studieår: 1,42 t

Vi forutsetter i regnestykkene nedenfor at disse faktorene videreføres, og at det gjelder samme faktor for begge sensorene. Honorar per time er lønnet i lønnstrinn 69, som i praksis betyr:

- Timelønn inkl. feriepenger 14 %: 368,66 kroner
- Timelønn inkl. arbeidsgiveravgift ($368,66 * 1,141$): 420,64 kroner

Vi forutsetter videre at sensuren foretas av eksterne sensorer. Det er en mulig løsning å anvende flere interne lærerkrefter i sensuren, men i så fall vil det komme nye kostnader enten for å ansette flere lærere eller for å skaffe eksterne til å gjøre de oppgavene som i dag gjøres av interne. Og ettersom slike kostnader er meget vanskelig å beregne, gir vi heller en oversikt over hva det vil koste for fakultetet å skaffe eksterne sensorer til å dekke den nye to-sensorordningen.

Fra og med studieåret 2021/2022 starter alle nye studenter på ny studieordning. I og med at den nye studieordningen blir introdusert suksessivt, vil det i de neste studieårene være en blanding av ny og gammel studieordning. De faktiske kostnadene ved å ha to sensorer vil derfor om noen år bare bero på ny studieordning, og vil i en overgangsfase bero på begge studieordningene. I med at vi naturlig nok ikke har historiske tall for antall studenter som tar hver eksamen på den nye studieordningen, baserer vi først beregningen på historiske tall for gammel studieordning (punkt 2). Deretter gjør vi en

---

⁴ Innst. 517 L (2020-2021) s. 5.

vurdering av om beregningen basert på gammel ordning er overførbar til ny studieordning og hva som eventuelt må justeres (punkt 3).

2. Beregning basert på studieordningen av 2003

2.1. Antall sensurerte besvarelser per emne

Vi starter med tallene for de besvarelsene som har blitt sensurert i løpet av de to studieårene 2018-2019 og 2019-2020. I og med at sensurfaktorene ikke er de samme på alle emner, må vi angi tallene for hvert enkelt emne og lagt fram for hvert studieår:

-	1. studieår:			
	○	JUS112 Arve- og familierett		
		▪ Sensurerte besvarelser 2018-2019	(390 + 20)	= 410
		▪ Sensurerte besvarelser 2019-2020	(405 + 3)	= 408
-	2. studieår			
	○	JUS122 Erstatningsrett		
		▪ Sensurerte besvarelser 2018-2019	(366 + 7)	= 374
		▪ Sensurerte besvarelser 2019-2020	(376 + 13)	= 389
	○	JUS124 Tingsrett		
		▪ Sensurerte besvarelser 2018-2019	(331+26)	= 357
		▪ Sensurerte besvarelser 2019-2020	(368+35)	= 403
	○	JUS121 NIRI		
		▪ Sensurerte besvarelser 2018-2019	(349 + 5)	= 354
		▪ Sensurerte besvarelser 2019-2020	(379 + 9)	= 388
	○	JUS123 Forvaltningsrett		
		▪ Sensurerte besvarelser 2018-2019	(336+33)	= 369
		▪ Sensurerte besvarelser 2019-2020	(406 + 4)	= 410
-	3. studieår			
	○	JUS131 Kontraktsrett II		
		▪ Sensurerte besvarelser 2018-2019	(315+40)	= 355
		▪ Sensurerte besvarelser 2019-2020	(342+41)	= 383
	○	JUS132 Pengekravsrett		
		▪ Sensurerte besvarelser 2018-2019	(334+22)	= 356
		▪ Sensurerte besvarelser 2019-2020	(336+31)	= 367
	○	JUS135 RM		

▪	Sensurerte besvarelser 2018-2019	(295+41)	= 335
▪	Sensurerte besvarelser 2019-2020	(350+29)	= 379
○	JUS133 Rettskilde- og metodelære		
▪	Sensurerte besvarelser 2018-2019	(299+13)	= 313
▪	Sensurerte besvarelser 2019-2020	(352+13)	= 365
○	JUS134 Rettshistorie og komparativ rett		
▪	Sensurerte besvarelser 2018-2019	(292 + 14)	= 306
▪	Sensurerte besvarelser 2019-2020	(349 + 7)	= 356
-	4. studieår		
○	JUS241 Strafferett		
▪	Sensurerte besvarelser 2018-2019	(392+57)	= 449
▪	Sensurerte besvarelser 2019-2020	(437+43)	= 490
○	JUS242 Rettergang		
▪	Sensurerte besvarelser 2018-2019	(373+86)	= 459
▪	Sensurerte besvarelser 2019-2020	(375+94)	= 469
○	JUS243 Formuerett		
▪	Sensurerte besvarelser 2018-2019	(406 + 80)	= 486
▪	Sensurerte besvarelser 2019-2020	(521 + 80)	= 601

2.2. Estimert samlet brutto kostnadsøkning basert på snitt av tall for 2018-2019 og 2019-2020

Vi beregner her antall nye sensurtimer som ville ha påløpt dersom vi hadde et krav om to sensorer i studieårene 2018-2019 og 2019-2020, og beregner det deretter i antall kroner. Tallene er basert på snitt av de to årene, og vi bruker som sagt dagens sensurfaktorer:

-	Emner med sensurfaktor 1,0 t		
○	JUS112 Arve- og familierett (409 * 1,0)		= 409 t
○	JUS122 Erstatningsrett (382 * 1,0)		= 382 t
○	JUS124 Tingsrett (380 * 1,0)		= 380 t
○	JUS123 Forvaltningsrett (390 * 1,0)		= 390 t
○	JUS131 Kontraktsrett II (369 * 1,0)		= 360 t
○	JUS132 Pengekravsrett (362 * 1,0)		= 362 t
○	JUS135 RM (357 * 1,0)		= 357 t
○	JUS133 Rettskilde- og metodelære		= 339 t
-	SAMLET		= 2 979 timer

- Emner med sensurfaktor 1,5 t
  - o JUS121 NIRI (371 * 1,5) = 557 t
  - o JUS134 Rettshistorie og komparativ rett (331*1,5) = 497 t
- SAMLET = 1054 timer

- Emner med sensurfaktor 1,42
  - o JUS241 Strafferett (470 * 1,42) = 667 t
  - o JUS242 Rettergang (455 * 1,42) = 646 t
  - o JUS243 Formuerett (544 * 1,42) = 772 t
- SAMLET = 2085 timer

- SAMLET for obligatoriske emner = 6118 timer

- I kroner (6118 timer * 420,64 kroner) = 2 573 476 kroner

2.3. Spesialeemner

For spesialemnene er det vanskeligere å beregne antallet studenter som tar hver eksamen, og her er derfor enda viktigere enn ellers å benytte historiske tall. Innhentede tall for antall sensurerte besvarelse i spesialeemner fra 2019, er slik:

- 5. studieår (spesialeemner)
  - o Vår 2019: = 559
  - o Høst 2019: =1019
  - o SAMLET: =1578

- I SENSURTIMER (Gitt sensurfaktor 1,0) = 1578 timer

- I KRONER (1578 * 420,64) = 663 770 kroner

2.4. Samlet kostnadsøkning

Vi beregner nå den samlede kostnadsøkningen for både obligatoriske emner og spesialeemner.

I TIMER

- Obligatoriske emner: 6118 timer
- Spesialeemner: 1578 timer

- SUM: 7696 timer

I KRONER

- Obligatoriske emner: 2 573 476 kroner
- Spesialemner: 663 770 kroner

SUM 3 237 246 kroner

2.5. Mulige besparelser i sensuren

Beregningen så langt ser på de kostnadene som vil inntreffe i timer og kroner. Så kan det hende at fakultetet vil gjøre enkelte endringer i sensuren som kan medføre enkelte innsparinger. Vi legger likevel til grunn at vi bør være meget forsiktige med å redusere sensorenes honorarer. For noe over ett år siden hadde vi en situasjon hvor brorparten av våre eksterne sensorer nektet å ta på seg mer sensur med mindre honorarene ble satt opp,⁵ og vi har ikke mye å gå på her før sensorene igjen nekter å ta på seg oppdrag. Det er imidlertid nærliggende å vurdere å ta bort de to ekstra timene i begrunnelsestillegg som sensorene fikk fra og våren 2019, noe som skyldes at dette tillegget ble gitt som en kompensasjon for det ekstra arbeidet hver sensor har med å gi begrunnelser i en enesensorordning. I et vanlig obligatorisk emne gir dette følgende innsparing:

- De 2 timer i begrunnelsestillegg for å kompensere for enesensorordningen
  - o $10 * 2 \text{ t}$ 20 timer per emne

Det kan hende at fakultetet vil ta bort ordningen med nivåkontroll og strykkontroll. Det er fakultetsstyret som må avgjøre om vår fremtidige to-sensorordning skal være med eller uten nivåkontroll, men nivåkontrollen har blitt tatt bort i det forsøket vi gjør med to sensorer for JUS136 Obligasjonsrett⁶ og det er nærliggende å vurdere det samme for en fremtidig generell ordning. Vi beregner derfor besparelsene som dette vil innebære. Besparelsene i et vanlig emne blir slik:

- Besparelse ved å ta bort nivåkontroll
  - o Ordinær eksamen: $50 \text{ besvarelser} * 1,5 \text{ t}$ = 75 timer per emne
  - o Konteeksamen: $10 \text{ besvarelser} * 1,5 \text{ t}$ = 15 timer per emne

- Besparelse ved å ta bort strykkontroll
  - o $10 \text{ besvarelser} * 1 \text{ t}$ = 10 timer per emne
  - o $\text{Konte } 5 \text{ besvarelser} * 1 \text{ t}$ = 5 t timer per emne

---

⁵ STYRESAK 5/20.

⁶ STYRESAK 21/21

- SAMLET INNSPARING per emne = 110 timer per emne
- SAMLET for alle obligatoriske emner $110 * 13 = 1430$ timer

- SAMLET i kroner: $1430 \text{ timer} * 420,64 \text{ kroner} = 610\,515 \text{ kroner}$

Beregningen i kroner forutsetter at de interne timene vi i dag bruker til nivåkontroll og strykkontroll i fremtiden brukes i sensuren, altså typisk at emneansvarlig eller andre faglig ansatte sensurer en kommisjon eller to i stedet for nivå- og strykkontroll, for å fortsatt bidra til kvalitetskontroll i sensuren.

3. Nettoberegning

Også nettoberegningen forutsetter de interne timene vi i dag bruker til nivåkontroll og strykkontroll i fremtiden brukes i sensuren, altså typisk at emneansvarlig eller andre faglig ansatte sensurer en kommisjon eller to i stedet for nivå- og strykkontroll.

I TIMER (7696 – 1430) = 6266 timer

I KRONER (6266 * 420,64) = 2 635 730

3.1. Administrative kostnader

Et krav om to sensorer vil også skape mer administrativt arbeid. Noe merarbeid vil gå med til opprettelse av kontrakter, men det meste vil gå med til å skaffe sensorer. Fakultetet har allerede i dag vanskeligheter med å skaffe nok sensorene til en del emner, og når antallet sensorer i fremtiden skal dobles, er det det grunn til å tro at atskillig tid vil måtte brukes til både å rekruttere nye sensorer og til å skaffe nok sensorer til den enkelte sensur.

Det er vanskelig å sette et tall på de ekstra administrative kostnadene, men det er ikke urealistisk å anslå denne kostnaden til kr 200.000-300.000.

3.2. Samlet vurdering

Det er som sagt mange usikre faktorer i beregningen av de sannsynlige merkostnader for fakultetet ved å innføre et krav om to sensorer.

Et moderat anslag er at samlede årlige kostnader, selv om vi skulle ta bort nivåkontroll og strykkontroll, vil være godt over 3 millioner kroner.

Den beregningen som er gjort her er egentlig årlig gjennomsnittlig merkostnad for de to studieårene 2018-2019 og 2019-2020. For studieåret 2020-2021 ville tallet blitt en god del høyere fordi det er flere studenter som tar eksamen på flere av emnene. Samtidig mangler vi tall for kontinuasjonseksamen og det kan hende at færre tar kontinuasjonseksamen i august i år på grunn av ganske gode gjennomføringstall så langt i år. Vi antar at kostnadene for studieåret 2020-2021 ville vært omtrent 10-15 % høyere enn for de to foregående år.

4. Justering til ny studieordning

Den beregningen vi nå har gjort tar utgangspunkt i hva to sensorer ville ha kostet oss årlig for den gamle studieordningen. I den nye studieordningen er det gjort flere endringer, og det er her særlig verdt å merke seg at antall emner har blitt færre enn på dagens studieordning. På flere av emnene i ny studieordning legges det samtidig opp til at det skal inngå mer enn én eksamen i karaktergrunnlaget. De endringene som har betydning for kostnadene ved to sensorer kan vi angi slik:

- 1. studieår
  - I dag gis det karakter A-F i bare ett emne
  - På ny studieordning skal det gis karakterer A-F i to emner (JUS213 Erstatningsrett og JUS214 Tings- og immaterialrett)

- 2. studieår
  - I dag: karakterer på 4 emner
  - Ny studieordning: karakterer på 2 emner (JUS221 Rettsstaten og JUS222 Forvaltningsrett). I begge emner er det lagt opp til at både hjemmeeksamen og skoleeksamen skal inngå i karaktergrunnlaget. Hvis vi regner med 1,0 t per eksamen, så blir det 4 timer per student. Dermed blir det omtrent samme antall sensurtimer som på tidligere studieordning.

- 3. studieår
  - Høstsemesteret
    - Ordningen for 2018-2019 og 2019-2020: to karaktergivende emner (JUS131 Kontraktsrett II og JUS132 Pengekravsrett) med én eksamen hver
    - Ny ordning: ett karaktergivende emne (JUS231 Obligasjonsrett), men med to karaktergivende eksamener.
    - DERMED: samme antall sensurtimer
  - Vårsemesteret
    - Gammel ordning: 3 karaktergivende emner med én eksamen hver
    - Ny ordning: 3 karaktergivende emner med én eksamen hver. Men studentene kan velge å reise på utveksling dette semesteret, og historiske tall for utveksling tilsier at antallet utreisende blir 45-55 %. Samtidig vil disse emnene bli åpnet for innreisende studenter, noe som muligens vil kompensere for de studentene vi sender. Samlet sett kan det derfor godt hende at antallet studenter blir like mange som nå.

- 4. studieår
  - o Ingen relevante endringer som følge av ny studieordning

- 5. studieår
  - o Her er det foreslått en revisjon og en overgang til to emner i stedet for tre, men dette er til fakultetspolitisk behandling og følgelig ikke vedtatt.

Samlet sett medfører dette at det bare er på 1. studieår at vi helt sikkert har en endring som medfører at beregningen for gammel studieordning må justeres for å passe til ny studieordning. På den nye studieordningen vil det her som sagt være én karaktergivende eksamen mer enn på dagens studieordning, noe som kan kostnadsberegnes omtrent slik basert på tallene for 1. studieår i punkt 2.1 ovenfor:

$$- 409 \text{ studenter} * 1 \text{ t} * 420,64 \text{ kroner} = 172\,041 \text{ kroner}$$

Med denne justeringen skal altså de grove estimatene for gammel studieordning i årene 2018-2019 og 2019-2020 også kunne være brukbare som grunnlag for fakultetspolitiske beslutninger etter hvert som den nye studieordningen iverksettes.

5. Dekan og fakultetsdirektør sine merknader

Innføring av ny studieordning og innføring av en ordning med to sensorer parallelt gir fakultetet noen ekstra utfordringer, med hensyn til å beregne de fremtidige kostnadene knyttet til eksamen ved Det juridiske fakultet. Som det vil fremgå av ovenstående oversikt er det vanskelig å si noe sikkert om hva dette betyr for fakultetet økonomisk. I forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2022 vil fakultetsledelsen komme tilbake til disse problemstillingene, og på det tidspunktet vil det trolig også være avklart når den nye regelen om to sensorer trer i kraft.

Dekan og fakultetsdirektør vil understreke at vi så langt som det er mulig må se på muligheter for å dekke inn de merkostnadene tosensorordningen isolert medfører, slik at ikke denne ordningen fører til at en enda større andel av fakultetets midler går til evaluering og ikke læring.

Saken legges frem til orientering.

04.06.2021
MAGST, CHO

Sak 64/21 Ordningen med to sensorer
Drøftings sak

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieavdelingen

Møte: 16. desember 2021

Bakgrunn

Gjennom lovendring i 2002 valde Stortinget å gå bort fra prinsippet om minimum to sensorar ved all vurdering, der minst éin skal vere ekstern.² Det vart samstundes oppretta ei ordning med kvalitetssikring gjennom ekstern evaluering av den enkelte vurdering, eller av vurderingsordninga i heilskap.

Regjeringa sette i 2018 ned Aune-utvalet med mandat om å, mellom anna, gjere framlegg om ny lov for universitet og høgskular. Utvalet hadde ei rekke framlegg som var meint å auke studentane sin rettstryggleik, mellom anna ei tilråding om å gjeninnføre kravet til vurdering som gjaldt før endringa i 2002.³

Etter høyringsrunden vart ei rekke av forslaga til Aune-utvalet modifiserte. Endringa i kravet om vurdering vart vedtatt av Stortinget i mai 2021. Når denne endringa i universitets- og høgskulelova trer i kraft, i august 2022, vil det vere krav om minst to sensorar for all vurdering som inngår på vitnemålet, eller er del av karaktergrunnlaget på eit studium, dersom ein nyttar gradert karakterskala (A til F). Ny § 3-9 skal lyde:

«Styret oppnevner sensor ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering når resultatet inngår på vitnemålet eller innregnes i karakter for vedkommende studium. Det skal være minst to sensorer, hvorav minst én ekstern, ved bedømmelse av kandidatenes selvstendige arbeid i høyere grad. **Det skal være minst to sensorer ved alle vurderinger der det brukes gradert karakterskala A til F. Minst én av sensorene skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor.** Det skal utarbeides skriftlig sensorveiledning til alle eksamener.»⁴

Bakgrunnen for denne saka er at det herskar ei viss tvil om kva dette kravet inneber, og eit ønske om likehandsaming av studentane ved UiB.

Grads- og Studieforskrifta krev i dag to sensorar for vurdering av masteroppgåve, i klagesensur, og for munnlege eksamenar.⁵ Det er krav om ein ekstern sensor i vurderinga av klager, og i vurderinga av masteroppgåver. Det skal normalt vere ein ekstern sensor ved munnleg eksamen, men fakulteta kan gjere unntak på nærmare vilkår.

Lovendringa endrar ikkje krava til vurdering av masteravhandling og tilsvarande, og kravet om minst éin ekstern sensor blir vidareført. Likeins står kravet til klagesensur, formelle feil mv. uendra, og også her er det krav om éin ekstern sensor.⁶

---

² Sjø Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) s. 51 flg.

³ Sjø NOU 2020:3 s. 203-204.

⁴ Sjø § 3-9 (2) i [Lov om endringer i universitets- og høyskoleloven, utdanningsstøtteloven, fagskoleloven og yrkeskvalifikasjonsloven mv. \(formål og oppgaver for universiteter og høyskoler, studentrettigheter, fagskole.. - Lovdata](#)

⁵ Det kjem fram i Grads- og studieforskrifta § 7-3-2 (1) til (3).

⁶ Uhl. § 3-9 (5), jf. § 5-2 og 5-3.

Arbeid som blir vurderte som bestått/ikkje bestått er ikkje omfatta av det nye lovkravet om to sensorar, og departementet spekulerer i om endringa vil føre til auke i bruken av denne vurderingsforma.⁷

Overgangen frå ein til to sensorar vil truleg vere svært dyrt. Det er ikkje vedtatt særskild finansiering og UiB må sjølv gjere prioriteringar for å dekke kostnadene.

Føremål og utgangspunkt ved tolking

Denne saka blir lagt fram til drøfting, og som eit første steg mot ei sentral retningslinje for å implementere det nye kravet til vurdering. Drøftinga vil også vere relevant for ein generell revisjon av grads- og studieforskrifta, sjå sak 63/21. Forskrifta tar ikkje høgde for lovendringa (sjå § 7-3-2).

Føremålet med kravet om sensor utan tilknytning *osb.* er det same som for kravet om ekstern sensor: Ein skal trygge rettstryggleiken til kandidatane og tilliten til vurderinga ved å sikre at minst éin sensor er uavhengig andsynes den aktuelle utdanninga og kandidatane som skal vurderast.

Teknikken som skal sikre uavhengigheita til sensoren er derimot annleis. For ekstern sensor er uavhengigheita knytt til formell tilknytning til UiB, medan det nye kravet opnar for ei meir samansett vurdering.

Særleg er det spørsmål om kva som ligger i «den delen» av utdanninga – og om dette er til hinder for at tilsette ved det aktuelle fakultetet eller instituttet er sensor utan tilknytning.

Særleg to moment er eigna som utgangspunkt for denne vurderinga. Det eine er at Departementet eksplisitt legg til grunn at også interne kan vere sensor utan tilknytning *osb.*⁸ Sidan sensoren kan vere tilsett på UiB utan å ha for nær tilknytning, må ein vurdere kven som har den naudsynte bakgrunnen til å vurdere kandidatane.

Dette fører inn i det andre momentet, nemleg at universitets- og høgskulelova krev at vurderinga skal vere «faglig betryggende».⁹ Sensoren må ha ein relevant fagleg bakgrunn for å kunne utføre sensuren på ein slik måte, og desse personane vil ein typisk finne på same fakultet/institutt som gjennomfører vurderinga.

Dersom kravet om utan tilknytning *osb.* skal ha eit anna innhald enn kravet om ekstern sensor, kan ein derfor ikkje berre sjå til denne forma for organisatorisk tilhøyrse.

Signala frå andre studiestader er at det primært er dei som deltatt i undervisinga eller har ei anna rolle i gjennomføringa av emnet, det same semesteret, som ikkje kan vere sensor utan tilknytning. At desse personane ikkje er utan tilknytning har også støtte i førearbeida.¹⁰

---

⁷ Prop. 111 L (2020-2021) s. 48.

⁸ Prop. 111 L (2020-21), s. 176.

⁹ § 3-9 (1) første setning.

¹⁰ Prop. 111 L (2020-21) s. 176 (kravet vert knytt til «dette eksamenskullet» og dei som har vore lærarar i «det aktuelle emnet»)

Tilråding for tolkinga

Kravet om ein sensor *utan tilknyting* bør tolkast slik at personar frå det aktuelle fagmiljøet i utgangspunktet kan vere sensorar sjølv som UiB-tilsett. Det krevst ei nærare form for binding før ein person blir ekskludert. Desse personane kan ikkje vere sensor *utan tilknyting*:

- Emneansvarlege
- Lærarar / undervisarar i emnet
- Andre som har hatt sentrale roller i emnet.

Ei slik rolle, tidlegare semester, er ikkje til hinder for å vere sensor *utan tilknyting*. Ein som har vore sensor same semester, er heller ikkje ekskludert (til dømes ved kontinuasjonseksamen).

Fakulteta skal ta sikte på at sensoren *utan tilknyting* har ei mest mogleg uavhengig rolle til studentane, særleg på studieprogram med få studentar.

Spørsmål til drøfting

- Kan ein undervisar likevel vere «uten tilknytning»?
- Kan særleg nær tilknytning eitt semester føre til at vedkomande ikkje er utan tilknytning dei neste semestera?
- Kan ein person som deltek utarbeiding av eksamensoppgåve vere sensor utan tilknytning?
- Har storleiken på emnet innverknad på vurderinga? Medisin-studiet er, til dømes, i stor grad bygd opp av emner på rundt 30 sp med mange undervisarar.
- I kva utstrekning kan masterstudentar og phd-kandidatar vere sensorar, og i kva omstende vil dei vere *utan tilknytning*?
- Enkelte vurderingsformer reiser eigne problemstillinger. Det faglege skjønnet ved multiple choice-eksamen skjer i hovudsak i forkant av eksamen. Krev slike eksamensformer eigne/andre tiltak?
- Må kvar besvarelse i ein vurdering rettast av to sensorer?

Vedlegg

1. NTNU, «Retningslinjer - krav om minst to sensorer ved bruk av gradert karakterskala A til F»

Rektor

Retningslinjer - krav om minst to sensorer ved bruk av gradert karakterskala A til F

Vedtatt av prorektor for utdanning den dd.mm.åååå (rektorvedtak, sak 21/55450)

Retningslinjene gjelder fra 01.08.2022

Retningslinjer for hva som forstås med kravet i universitets- og høyskoleloven § 3-9 (2) om at «Det skal være minst to sensorer ved alle vurderinger der det brukes gradert karakterskala A til F. Minst én av sensorene skal være uten tilknytning til den delen av utdanningen der vedkommende skal være sensor.»

Vi bruker *sensor nummer to* om den av sensorene som skal tilfredsstillere kravet om «uten tilknytning».

Følgende legges til grunn ved NTNU:

1. Formål

Formålet med lovens krav er å gi en mest mulig riktig karakterfastsettelse ved å sikre at minst én av sensorene har en uavhengig rolle både overfor det emnet hvor sensur skal skje og de studentene vedkommende skal være sensor for.

Formålet er sentralt dersom det er tvil om sensor nummer to fyller lovens krav.

2. Avgrensninger

Med «utdanningen» forstås studieprogrammet.

Med «den delen av utdanningen» vedkommende sensor skal være uten tilknytning til forstås det aktuelle emnet hvor sensur skal skje, i det aktuelle semesteret.

Følgende oppfyller ikke kravet om uavhengighet og kan dermed ikke være sensor nummer to:

1. Emneansvarlig

2. Faglærer i emnet
3. Andre som har undervist (herunder veiledet) i emnet, inklusive timelærer eller gjesteforeleser
4. Andre som har hatt en rolle i gjennomføringen av emnet.

Punkt 4 omfatter ikke den som kun har gitt tilbakemelding på utforming av eksamensoppgaven og/eller sensorveiledningen.

Dersom sensor nummer to kun har vært sensor i emnet det aktuelle semesteret, har ikke vedkommende hatt en rolle i gjennomføringen av emnet.

Den som underviser i samme emne (også om emnekoden av tekniske årsaker er ulik), kan ikke være sensor. Dette gjelder også der samme emne undervises på ulike campuser.

Sensor nummer to skal ha en uavhengig rolle overfor emnet og studentene vedkommende skal være sensor for. I enkelte tilfeller kan det medføre at også personer utenfor ovennevnte krets ikke kan være sensor nummer to.

Dersom sensuren ikke er anonym, skal instituttet undersøke om den som tenkes brukt som sensor nummer to har en relasjon til oppmeldte studenter i emnet som kan føre til at vedkommende ikke er tilstrekkelig uavhengig, f.eks. hvis han/hun er faglærer i et annet emne med de samme studentene.

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 21/21
Møtedato: 16.03.2021
Journalnummer: 2021/203

TOSENSORORDNING SOM PRØVEPROSJEKT I JUS136 OBLIGASJONSRETT

Fakultetsstyret vedtok i sak 8/21, 2. februar 2021, å slå sammen JUS131 Kontraktsrett II og JUS132 Pengekravsrett til det nye emnet JUS136 Obligasjonsrett. Endringen trer i kraft fra og med studieåret 2021/2022. Etter initiativ fra studentrepresentantene vedtok fakultetsstyret i punkt 3:

Fakultetsstyret ber om å få utredet et forslag om et prøveprosjekt med to sensorer per besvarelse på JUS136 på neste styremøte. Samtidig ber styret om et overslag over kostnadene og administrative konsekvenser.

Denne saken svarer på styrets vedtak. Fakultetsledelsen og administrasjonen har sammen med de emneansvarlige undersøkt flere forhold. En ordning med to sensorer kan gjennomføres på flere ulike måter, og det er derfor grunn til også å avklare hvilken variant av en tosensorordning som skal anvendes. Samtidig er det ønskelig at detaljene i gjennomføringen av sensuren overlates til de emneansvarlige i samarbeid med studiedekan.

Dagens ordning med én sensor per besvarelse ble for 1. – 3. studieår vedtatt av fakultetsstyret i sak 52/04, i møte 8. juni 2004. Ordningen er likevel slik at besvarelser vurdert til ikke-bestått skal vurderes av to sensorer. Sensuren ble organisert med nivåkontroll, noe som i dag vanligvis er slik at den emneansvarlige går gjennom en besvarelse i grensen mellom hvert karakternivå fra hver sensor.

Antall sensorer

I dag er det vanligvis ni kommisjoner på sensur i de aktuelle emnene, noe som innebærer at det er ni sensorer på hvert emne. Flere av sensorene som i dag benyttes i Kontraktsrett II benyttes også i Pengekravsrett. Dette er en fordel i den forstand at de er faglig kvalifisert til å sensurere i det nye sammenslåtte emnet, men det betyr også at vi må rekruttere flere nye sensorer for å dekke det doblede sensorbehovet.

Å rekruttere et tilstrekkelig antall sensorer er den største utfordringen ved dette prøveprosjektet. Studieårsansvarlig forteller at det allerede i dag ikke er uvanlig å måtte sende ut nærmere 40 forespørsler om sensur for å kunne dekke dagens behov på ca. ni sensorer. Da er listen vår over sensorer ganske uttømt. Hvis vi skal rekruttere nesten dobbelt så mange sensorer risikerer vi å måtte engasjere en del sensorer med lite erfaring fra sensur. Problemet med dette kan i noen grad avhjelpes ved at kommisjonene settes sammen slik at en sensor med mye erfaring settes sammen med en sensor med mindre erfaring.

Eksamen er planlagt til 10. desember 2021, som er cirka samme tidspunkt som Pengekravsrett hadde eksamen. Det betyr at sensuren skal gjennomføres rett før og i juleferien, og at dobbelt så mange sensorer som vanlig må si ja til å bruke tiden sin på dette. Vi har ikke mulighet til å forskyve sensurperioden, selv om det er flere røde dager i det aktuelle tidsrommet. Det er i tillegg slik at Det juridiske fakultet allerede har en dispensasjon fra de ordinære tre ukene for sensur¹, dermed er det ikke en opsjon å forlenge sensurperioden.

Teknisk gjennomføring av sensuren

Det er fullt mulig å sette opp kommisjonene i Inspira for to sensorer. Inspira legger da i utgangspunktet opp til at sensorene retter besvarelsene blindt og setter hver sin karakter. Dersom de to sensorene i kommisjonen setter ulike karakterer vil de få opp melding om dette, og sensorene må da bli enige om hva som skal være endelig karakter. Det er imidlertid ikke noe i veien for at sensorene i stedet for å sensurere blindt har et muntlig møte, over telefon eller på andre måter, for å diskutere seg frem til hva de mener er riktig karakter og så legger inn like karakterer i Inspira.

Sammensetning av kommisjonene har vært diskutert. Den enkleste måten å gjøre det på for sensorene er at to sensorer samarbeider om én kommisjon. Det vil da være naturlig at hver sensor gir begrunnelse for en halv kommisjon hver.

Kvalitetssikring av sensuren

At to sensorer samarbeider om å sensurere en kommisjon er ikke ensbetydende med at nivået blir likt mellom kommisjonene. Dermed er det nødvendig med en kvalitetssikring av sensuren underveis for å sikre likt nivå mellom kommisjonene. Dette kan organiseres på flere ulike måter.

Man kan sette opp kommisjonene slik at hver sensor sensurerer halve bunken sammen med én sensor og den andre halvdelen sammen med en annen sensor. Utdelingen her er at dette kan bli vanskelig for sensorene å forholde seg til i Inspira (de må gå ut og inn av flere kommisjoner) og at det, sett fra et administrativt ståsted, kan bli ganske krevende å organisere.

Da står vi igjen med valget mellom nivåkontroll eller at det avholdes (digitale) sensormøter. Fordelen med nivåkontroll er at en svært godt kvalifisert fagperson som kjenner emnet og undervisningsopplegget godt gjennomgår fem besvarelser som representerer svake A-E besvarelser fra hver kommisjon og gir inngående kommentarer til hver av disse besvarelsene. Ordinært sendes også alle strykbesvarelser til nivåkontroll siden disse skal vurderes av to personer. Ulempen med ordningen er at den legger beslag på mange timer av interne lærerressurser, og utbyttet av den er i stor grad avhengig av at sensorene sender inn besvarelser som er godt egnet for å illustrere nivået ved hver karakter.

Fordelen med sensormøter er at det blir mer toveiskommunikasjon mellom alle sensorene. Skal sensormøtet fungere hensiktsmessig må emneansvarlig ha skaffet seg et godt overblikk over den samlede sensuren. Dette kan skje enten ved at emneansvarlig selv sensurerer eller at emneansvarlig leser gjennom flere besvarelser i forkant av møtet. Tidligere har det vært praktisk vanskelig å gjennomføre slike møter, men i dag bør det rent praktisk sett være mulig

---

¹ [Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen](#), §7-2-1, (1)

å gjennomføre dem digitalt. Ulempen med sensormøter er at det blir vanskelig å sette av nok tid til at man kan gå detaljert gjennom mer enn noen få besvarelser.

I en tosensorordning er sensormøter det vanlige, mens nivåkontroll er vanlig i en enesensorordning. Hovedgrunnen til dette er rett og slett at det totale kostnadsnivået med sensuren blir urealistisk høyt dersom man for alle karaktergivende eksamener skal ha både to sensorer og nivåkontrollør. Nivåkontrollen på masterstudiet ble innført for å sikre et enhetlig nivå mellom kommisjonene da fakultetet gikk over til enesensorordning. I vårt enesensorsystem kan vi et stykke på vei si at nivåkontrolløren kommer i stedet for den ene sensoren.

Når vi nå skal gjennomføre et prøveprosjekt med to sensorer på JUS136 Obligasjonsrett, kan det argumenteres for at dette bør være et prøveopplegg med to sensorer som kan være et realistisk alternativ for en generell ordning en gang i fremtiden. I så fall bør sensuren gjennomføres med sensormøter, ikke med nivåkontroll. Da vil man i tallene for klager og endringer etter klage kunne få en viss pekepinn på om vår ordning med enesensor og nivåkontroll gir bedre eller svakere resultater enn det som vil være en realistisk fremtidig variant av en tosensorordning. Hvis formålet derimot er å prøve ut om to sensorer på ellers like vilkår gjør sensuren bedre enn en ordning med én sensor, så bør sensuren gjennomføres med nivåkontroll. Resultatene etter klagesensuren vil da kunne gi en indikasjon på om to sensorer har en kvalitetshevende effekt på sensuren, og om det er verdt de ekstra kostnadene.

Vi vil anbefale at sensuren i JUS136 Obligasjonsrett gjennomføres med sensormøte ettersom det nok er dette som er det realistiske alternativet for en fremtidig sensorordning. Sensormøtet organiseres og gjennomføres da av en av de emneansvarlige med eventuell støtte fra studieårsansvarlig. Det nærmere bestemte opplegget for sensormøtet og andre forhold ved gjennomføringen av sensuren bør fastsettes av den emneansvarlige sammen med studiedekan.

Administrativt merarbeid

Den administrative gjennomføringen av sensuren vil, med tanke på at dette er to emner slått sammen til ett, ikke være vesentlig mer arbeidskrevende i seg selv, men likevel noe intensivert sammenlignet med forrige semesters kurs. Der man imidlertid vil kunne se en endring i arbeidsmengde for administrasjonen er i forbindelse med prosessen med å hente inn sensorer, som foregår en tid i forkant av kursstart. Som nevnt tidligere skal det rekrutteres dobbelt så mange sensorer som før til å sensurere midt i juleferien, og dette kan nok vise seg å være både tidkrevende og komplisert. Som følge av overgangsordninger skal det også tilrettelegges for studenter som skal gjennomføre undervisning og eksamen etter gammel modell i JUS131 og JUS132 samtidig.

Kostnader

I det nye sammenslåtte emnet JUS136 Obligasjonsrett vil det være like mange storgruppesamlinger som i de to tidligere kursene hadde totalt, og like mange oppgaveinnleveringer. Det vil bli én obligatorisk oppgave i stedet for to, og endelig prøving i emnet vil være én skoleeksamen på seks timer i stedet for to skoleeksamener. Dermed er det klart at å prøve ut en ordning med to sensorer i hver kommisjon, i utgangspunktet ikke vil medføre ekstrakostnader.

Vi forutsetter da at vi anvender samme honorarsatser som er gjeldende per i dag, og vi foreslår lik honorering for begge sensorene for alle besvarelser uansett om de har sensurert i første- eller andrehånd. Det kan stilles spørsmål ved om de to timene ekstra som hver sensor får for å gjennomføre muntlig begrunnelse trenger å videreføres. Da fakultetsstyret i sak 5/20 vedtok å gi de to ekstra timene var årsaken at det krever mer arbeid for en sensor å gjennomføre begrunnelsen når hen må gjøre det alene enn når det kan deles med en medsensor. Vi foreslår likevel at sensorene i JUS136 Obligasjonsrett får de to timene ekstra også i en tosensorordning. Dette vil ikke medføre en høyere kostnad enn det vi ville hatt med sensur i to emner, og det er viktig at vi opprettholder et godt forhold til sensorene.

På denne bakgrunn framsettes følgende

forslag til vedtak:

Sensuren i JUS136 Obligasjonsrett gjennomføres med to sensorer på hver besvarelse. Det avholdes sensormøte i stedet for dagens ordning med nivåkontroll. Opplegget for sensormøtet bestemmes av emneansvarlig i samarbeid med studiedekan.

Karl Harald Søvig
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør

08.03.2021
MAGST/CHO